

BENEDYKT ŻÓŁTOWSKI (1902-1982)



Urodził się 28 marca 1902 roku w Godurowie w rodzinie ziemiańskiej. Syn Marceliego Żółtowskiego, wybitnego działacza gospodarczego i społecznego w Wielkopolsce doby zaborów – oraz Ludwiki z Czarneckich z Gogolewa. Uczęszczał do gimnazjum we Wrocławiu i w Poznaniu (im. św. Marii Magdaleny), gdzie zdał egzamin maturalny. 1 lipca 1920 roku jako ochotnik wstąpił do 215. pułku ułanów (późniejszy 26. pułk ułanów), by walczyć przeciwko bolszewikom. Przydzielony został do 1. plutonu 1. szwadronu. Brał udział w walkach na Pomorzu, m.in. pod Brodnicą, a następnie w pościgu za uciekającymi wojskami sowieckimi na terenie Białorusi. Szlak bojowy zakończył na rzece Serwecz 30 stycznia 1921 roku.

Od 15 grudnia 1922 roku do 30 marca 1923 roku odbył ćwiczenia wojskowe w 15. pułku ułanów. W tym czasie awansowany został na stopień starszego ułana. 15 stycznia 1924 roku ukończył Szkołę Podchorążych Rezerwy Kawalerii przy 7. Brygadzie w Poznaniu. W rezerwie przydzielono go do 17. pułku ułanów i awansowano na stopień plutonowego podchorążego. 15 lipca 1925 roku otrzymał nominację na podporucznika rezerwy z przydziałem do 7. pułku strzelców konnych. Cztery lata później otrzymał awans na porucznika Wojska Polskiego.

Mając podstawy agrotechniki zdobywane od włodarzy i fernali w majątku swego ojca, odbył kilka praktyk rolniczych w kraju i w Danii oraz w fabryce maszyn rolniczych w Ostrowie Wielkopolskim, a także w gostyńskiej cukrowni. Po śmierci ojca, od 1 lipca 1927 roku gospodarował we własnym majątku w Godurowie. W 1932 roku założył tutaj Związek Strzelecki. Był prezesem miejscowej Ochotniczej Straży Pożarnej. W dwudziestoleciu międzywojennym był aktywnym działaczem w organach samorządowych, członkiem zarządu Mleczarni w Gostyniu, Rady Komunalnej Kasy Oszczędnościowej, Powiatowego Związku Hodowców Koni.

17 czerwca 1936 roku w Krasnobrodzie zawarł związek małżeński z Różą Fudakowską. Miał siedmioro dzieci. 24 sierpnia 1939 roku otrzymał kartę mobilizacyjną do 17. pułku ułanów w Lesznie. Objął stanowisko dowódcy 2. plutonu taczanek. Wybuch II wojny światowej zastał go w majątku kuzyna w Czaczu, miejscu pierwszego postoju jego jednostki. Następnie zgodnie z rozkazami pułk rozpoczął marsz przez Kościan, Czempień, Śrem na drugi brzeg Warty i dalej ku Bzurze. Od 9 września brał udział w największej bitwie w kampanii wrześniowej, m.in. w walkach pod Walewicami, Chruślinem i Brochowem. W końcowej fazie bitwy, 16 września, został mianowany dowódcą III szwadronu, z którym brał udział w bitwach pod Laskami i Sierakowem. Ze zdziesiątkowanym pułkiem przebijał się przez Puszcę Kampinoską do Warszawy.

25 września w oblężonej stolicy w okolicach Agrykoli i Alei Ujazdowskich został ranny – stracił prawą stopę, doznał postrzału płuca i licznych ran od odłamków. Do 15 marca 1940 roku

przebywał w Szpitalu Ujazdowskich. Wyszedł z niego jako 82% inwalida wojenny. W czasie okupacji niemieckiej zajął się administrowaniem majątku swego teścia w Krasnobrodzie w powiecie zamojskim. Wykazał się dużą odwagą, ukrywając ludzi poszukiwanych przez gestapo, a także udzielając pomocy w zakresie aprowizacji partyzantom. Ostatnie tygodnie okupacji spędził z rodziną w Ojcowie. Stąd wiosną 1945 roku powrócił do Godurowa.

Niebawem jednak sytuacja polityczna i zarządzenia dotyczące właścicieli majątków zmusiły go do opuszczenia rodzinnej miejscowości. Przeniósł się do powiatu ostrowskiego i tam przez rok pracował na 7-hektarowym gospodarstwie. Następnie był dyrektorem Państwowej Stadniny Koni w Nieświatowie w powiecie konińskim. W okresie referendum został aresztowany. Od 1947 roku przez pięć lat pracował na stanowisku dyrektora Gospodarstwa Rolnego w Rzeczej w powiecie pasłęckim. W okresie największego nasilenia represji stalinowskich został zwolniony z funkcji (1 października 1951 roku). Nie załamał się. Przyjął posadę brygadzysty w grupie melioracyjnej w Państwowych Gospodarstwach Rolnych w powiecie pasłęckim, a następnie od 1 września 1952 roku stanowisko kierownika tuczarni świń w Rudzienicach w powiecie iławskim. Od lipca 1955 roku przez kolejnych dwadzieścia lat, aż do przejścia na emeryturę, pracował na stanowisku starszego agronoma i zastępcy dyrektora w Państwowym Ośrodku Hodowli Zarodowej w Suszu (powiat iławski). Na emeryturze nie pozostał beczynny. Gromadził dokumentację fotograficzną linii wielkopolskiej Żółtowskich, zostawiając potomnym nieoceniony dokument historyczny i obyczajowy.

Zmarł 3 lipca 1982 roku w Kamieńcu.

Odznaczony był m.in. Krzyżem Virtuti Militari i Krzyżem Walecznych.

Archiwum Państwowe w Lesznie, *Akta starostwa gostyńskiego 1928-1938*, sygn. 114: *Wnioski o odznaczenia państwowe*; B. Żółtowski, *Wspomnienia*, Skierniewice 1994; USC Piaski; S. Olejniczak, *Księga Pamiątkowa wsi Michałowo i Drogoszewo*; R. Tomaszewski, *Wysilek militarny i materialny mieszkańców ziemi gostyńskiej w walkach o kształt granicy wschodniej II Rzeczypospolitej (1918-1920)*, Gostyń 2002, s. 243-245.